

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра германських мов та зарубіжної літератури

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНІВ
КАДЗУО ІШІГУРО»**

Виконала: студентка 2 курсу
Ang1-M18z групи
спеціальності 014.02 Середня освіта.
Мова і література (англійська)
(Англійська мова і зарубіжна література)
Мазур Аліна Валеріївна

Керівник:
Кеба О.В., доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри
германських мов і зарубіжної літератури

Рецензент:
Рарицький О.А., доктор філологічних
наук, доцент, завідувач кафедри історії
української літератури та
компаративістики

Кам'янець-Подільський, 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТВОРЧІСТЬ КАДЗУО ІШІГУРО В КОНТЕКСТІ ЛІТЕРАТУРИ ДОБИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ	7
1.1. Становлення епохи постмодернізму та розвиток постмодерністського роману як підґрунтя творчого розвитку К. Ішігуро	7
1.2. Творчість К. Ішігуро у літературно-критичній оцінці	11
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОЇ ЕВОЛЮЦІЇ КАДЗУО ІШІГУРО	17
2.1. Соціально-історичне тло та проблемний комплекс творчості письменника	17
2.2. Художня своєрідність романів 1980-х років	24
2.2.1. Національно-культурні чинники поетики роману «Блідий краєвид з пагорбами»	24
2.2.2. Соціальна та митецька проблематика як чинники жанрово-стильової своєрідності роману «Художник плинного світу»	35
2.2.3. «Залишок дня» як метароман	45
РОЗДІЛ 3. ЖАНРОВА СВОЄРІДНІСТЬ ТА ПОЕТИКО-СТИЛЬОВА СПЕЦИФІКА РОМАНІВ КАДЗУО ІШІГУРО 2000-Х РОКІВ	59
3.1. Антиутопічна спрямованість роману «Не відпускай мене»	59
3.2. Особливості поетики фентезі в романі «Похований велетень»	68
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83

ВСТУП

Кадзуо Ішігуро — сучасний англійський письменник японського походження. Його перший роман, «Блідий краєвид з пагорбами», вийшов у світ в 1982 році, а вже другий — «Художник плинного світу» — отримав Вітбредівську премію в номінації «Книга року». У 1989 році одноголосним рішенням комітету письменнику присуджують Букерівську премію за роман «Залишок дня», який згодом буде успішно екранізований. Кожен новий роман Ішігуро — несподіванка: японська тематика перших романів змінюється підкреслено-англійським «Залишком дня» і «Безутішними» з їх кафкіанської стилістикою. Особливе місце в цьому ряду займає останній на даний момент роман письменника, «Похований велетень», який на сюжетному рівні нагадує фентезійну сагу.

В рамках вивчення літератури Великобританії важливу роль відіграє життя і творчість Кадзуо Ішігуро. Дослідження його внеску у світову літературу та англійську літературу зокрема, є частиною наукової програми університетів, а також і джерелом написання численних статей, монографій та дисертацій у Великобританії, Японії, США, Австралії, Росії, Індії, Китаї, ПАР та інших країнах (Б. Шеффер [50; 49], Б. Льюїс [48], А. Паркс [44], С. Вонг [53], В.-ч. Сім [91], Ч. Ченг [52], О. Сидорова [34; 35; 36], І. Лобанов [19; 20] та ін.). Ще донедавна на українських просторах не було жодного україномовного перекладу романів письменника, проте на даний час «Видавництво Старого Лева» опублікувало вже 3 романи письменника: «Не відпускай мене» (перекл. Софія Андрухович, 2016 р.) [25], «Похований велетень» (перекл. Тетяна Савчинська, 2018 р.) [26], «Залишок дня», (перекл. Ганна Лелів, 2019 р.) [24]. В той же час, в Україні небагато досліджень, присвячених творчості К. Ішігуро (Ольга Усенко [37; 38], Ганна Стовба [9], Наталя Жлуктенко [29; 30; 31]). Між тим творчість К. Ішігуро дає багатий матеріал для літературознавчого вивчення мультикультурної спрямованості сучасної літератури, постановки різноманітних проблем сучасного глобалізованого світу і поетикальних пошуків у спробах адекватного художнього вираження цих проблем.

Вказаними чинниками зумовлюється **актуальність даної магістерської роботи.**

Багато що в сприйнятті творчості Ішігуро визначається етнокультурною приналежністю письменника: японець, який пише англійською мовою, неминуче сприймається як носій мультикультурної свідомості. І перші його романи, здається, підтверджують таку точку зору, спонукаючи дослідників розглядати в контексті мультикультурної традиції і наступні твори письменника. З цієї позиції його творчість розглядається такими дослідниками, як Белова К.Н. [14], робота якої присвячена аналізу роману «Never Let Me Go» в контексті мультикультуралізму, Павлової О.А. [33], яка зіставляє творчість Ішігуро з творчістю Дж.М. Кутзее, Нестеренко Ю.С. [42], яка провела цікаве зіставлення образу дворецького з «The Remains of the Day» і японського самурая, Джумайло О.А. [32] детально дослідила образ оповідачів в романах «A Pale View of Hills» і «The Remains of the Day», проаналізувавши ряд сюжетно-значущих мотивів і деталей. Більшість дослідників (в їх числі і Белова К.Н. [13; 14; 15], Джумайло О.А. [32], Сидорова О.Г. [34; 35; 36], С. Вонг [53] і Б. Шеффер [50; 49]) велику увагу приділяють аналізу авторського стилю, виявляючи прийоми, що створюють образ «ненадійного оповідача» і даючи можливі інтерпретації авторських замовчувань.

Мета роботи — визначити жанрово-стильові особливості мультикультурної творчості К. Ішігуро, дослідивши при цьому репрезентацію національних образів Японії і Англії у творчості письменника, та охарактеризувати художнє новаторство автора у постановці актуальних проблем сучасного глобалізованого світу.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- дослідити епоху постмодернізму як основу для творчого розвитку автора та провести аналітичний огляд літературознавчих праць, присвячених творчості К. Ішігуро, виявити в них невивчені й дискусійні аспекти, пов'язані з вивченням жанрово-стильових особливостей творчості письменника;

- проаналізувати особливості творчої еволюції письменника, дослідивши романи 1980-х років;
- визначити своєрідність жанрової і композиційно-нарративної структури романів К. Ішігуро.

Об'єктом дослідження є романи «Блідий краєвид з пагорбами» («A Pale View of Hills», 1982), «Митець плинного світу» («An Artist of the Floating World», 1986), «Залишок дня» («The Remains of the Day», 1989), «Не відпускай мене» («Never Let Me Go», 2005), «Похований велетень» («The Buried Giant», 2015).

Предметом дослідження є проблематика мультикультурності та особливості її жанрово-стильового вираження в романах К. Ішігуро.

Методи дослідження. У процесі проведеного дослідження були застосовані такі методи як:

- біографічний, при вивченні впливу біографії письменника на його творче становлення;
- феноменологічний, при вивченні ступені «англійськості» та «японськості» письменника;
- структурно-семіотичний та герменевтичний, при вивченні різних образів у романах К. Ішігуро та їх значень;
- компаративістський, при порівнянні романів К. Ішігуро та при проведенні паралелей з творчістю інших письменників;
- системний, при вивченні романів К. Ішігуро як цілісної системи.

Наукова новизна роботи полягає у дослідженні чинників, що вплинули на творче становлення К. Ішігуро, розкритті особливостей творчої еволюції письменника та виділенні жанрово-стильових особливостей романів К. Ішігуро. Зокрема, в результаті цього наукового дослідження, висвітлено національно-культурні чинники поетики роману «Блідий краєвид з пагорбами», виділено соціальну та митецьку проблематику роману «Художник плинного світу», досліджено роман «Залишок дня» як піджанр метапрози, охарактеризовано

антиутопічну спрямованість роману «Не відпускай мене» та підкреслено особливості поетики фентезі в романі «Похований велетень».

Практичне значення дослідження. Представлений у роботі матеріал може бути використаний як для подальшого історико-літературного осмислення художніх феноменів епохи постмодернізму, так і з метою більш повного вивчення творчості К. Ішігуро. Матеріали дослідження можуть бути залучені при розробці курсів лекцій з історії світової літератури, порівняльного літературознавства, спецкурсів з сучасної британської літератури.

Структура й обсяг роботи зумовлені її метою та завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (99 позицій). Загальний обсяг магістерської роботи - 90 сторінок, з них 72 сторінка основного тексту.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати проведеного дослідження жанрово-стильових особливостей романів Кадзуо Ішігуро, можна зробити такі висновки. Романи англійського письменника японським корінням є яскравим взірцем мультикультурної спрямованості сучасної британської літератури. Важливою складовою романів письменника є творення образів національно-культурної ідентичності, зокрема англійської і японської, у їх співвідношенні і зв'язках з глобалізаційними процесами новітньої доби.

Проведений аналіз доводить, що творчість «інтернаціональних» письменників, котрі, як К. Ішігуро, одночасно вкорінені у двох культурах, є дуже важливими для світової літератури та читацької аудиторії, адже вони створили унікальний світ Сходу-Заходу (чи Півночі-Півдня), поєднуючи художні коди для перегляду сформованих у світі стереотипних бачень країн і націй. У зв'язку з цим багато дослідників виділяють категорії невизначеності, неоднозначності та прихованості як характерні риси розповідної техніки автора, що є особливостями японської ментальності. Серед численних науковців, що досліджували цей аспект творчості К. Ішігуро (П. Айер, Б. Кінг) варто відзначити Г. Лі, яка підкреслює важливість використання автором «мови парадоксу». Дослідниця простежує втілення даної категорії у перших двох романах («A Pale View of Hills» замість «The Pale View of Hills»), («An Artist of the Floating World», а не «The Artist...»), тобто сам письменник нашоує читача на невпевненість, чи це «саме ті» пагорби, чи «саме той» художник.

«Японськість» у романах К. Ішігуро постає як сукупність рис, що складають динамічний комплекс поетологічних, семантичних, концептуальних маніфестацій національної ідентичності, самобутності японської культури. Водночас у таких романах, як «Блідий краєвид з пагорбами» і «Митець плінного світу» письменник здійснює деконструкцію політичних, ідеологічних

кліше і конвенційних літературних образів, дестереотипізацію анахронічних уявлень про японську винятковість, японський жертвний патріотизм, мілітаристську агресивність, націоналізм, схильність до ритуальних самогубств тощо, збагачуючи й англійську, і світову літературу новим баченням країни й культури. Відштовхуючись від стійких уявлень, письменник проблематизує орієнталістські стереотипи і літературну традицію зображення Японії як екзотизованої й загадкової країни. Самогубство в трактуванні західних ЗМІ подається стереотипно як «японський» вибір людини, і цей стереотип західного масової свідомості представлений як безглуздий і расистський. В образі Сатіко автор деконструє стереотип скромності, покірності східної жінки, який закріпився і на Сході, і на Заході. Ецуко символізує жінку ресай-кембо, що означає хорошу дружину і розумну матір. Яскраво виражений стереотип про японську мову як надзвичайно складну в епізодах роману, де Сатіко говорить бездоганною японською мовою в той час як Френк, для якого японська мова, як і японські традиції, «has so much trouble with language» [72, с. 72].

Однією з найважливіших національно-культурних складових роману є імагологічні проєкції Нагасакі. Зображаючи місто К. Ішігуро не прагнув до документалізму, можливо, навіть уникав його, зокрема, через те, що своєю метою вважав якнайглибше занурення читача в атмосферу місця, а не в точно позначений простір. «A Pale View of Hills» — це не роман про війну, хоча зараз досить одного згадування назви міста Нагасакі, щоб співвіднести його з атомним бомбардуванням 1945 року. Роман виступає нагадуванням багато про що, але головне — про незагоєну травму війни в серцях звичайних японців. Глибоко особисті спогади, небажання спекулювати на темі катастрофи призводить до того, що в романі немає ні риторики соціологічного аналізу, ні прямих описів. Однією з причин відсутності суспільного дискурсу про атомне бомбардування Хіросіми і Нагасакі була етико-психологічна сторона проблеми. Це було викликано потребою забути трагедію своєї країни, страждання і біль поразки. Таке прагнення надати забуттю незабутнє відчувається в долях героїв

роману, транслюється стилістикою твору та проривається в сумній ліричній інтонації заголовка «A Pale View of Hills», що звучить як поетичний рядок. У такій поезиці проступає і прямий зрозумілий сенс - ностальгія героїні за батьківщиною. В описах проступає естетичний підтекст атмосфери вислизаючої краси світу, і несподівано актуалізується розуміння цього стану героїні, референтом якого є атомний вибух. Як відомо, в Нагасакі бомба впала в долину Уракамі, оточену пагорбами, які і врятували місто від великих руйнувань. Смутні спогади про близьких, загиблих в епіцентрі трагедії, «за пагорбами», наповнюють життя Ецуко. Позбавлена пафосу атмосфера тривоги, болю і печалі пронизує весь роман письменника.

В цілому, усі образи в романі «Художник плинного світу» відзначено політизовані в порівнянні з іміджами Японії і японськості його першого роману. У створенні нових і деконструкції старих міфів про Японію письменник відштовхується від широко розповсюджених стереотипів про Японію як «країни хризантеми і меча», тобто країни естетизму і войовничості. Описуючи майстерню Такеди, Ішігуро висвічує все ще існуючі на Заході віджилі стереотипи про Японію як країну екзотики і примітиву. Він показує, що зображення, які мають таку популярність серед європейських споживачів, ніяк не відображають реальності Японії. З іншого боку, письменник натякає, що деякі японці цілком успішно користуються стереотипними уявленнями Заходу в своїх цілях.

Національно-культурний імідж «англійськості», відтворений К. Ішігуро в романі «Залишок дня» в образі дворецького Стівенса, також насичений деконструктивним змістом. Роман написаний від першої особи як сповідь головного героя, сповнена недомовленостей, перекручувань, «лазівок» і «вивертів», які одночасно і приховують, і викривають беззмістовність його життя, створюють поступове визнання як особистого краху й сорому героя, так само й помилок та ганьби його хазяїна лорда Дарлінгтона. Їхні особисті історії виступають у постійному з'єднанні з рефлексіями про приховуваний сором і

крах національної історії, деконструкція довоєнної політичної позиції англійської еліти. Відтак метафора дворецького і його бутафорської величі постає у романі своєрідною розгорнутою метафорою Великобританії, що втратила свою реальну велич у повоєнному світі.

Складною морально-філософською проблематикою й оригінальністю художньої форми позначений і роман-антиутопія К. Ішігуро «Не відпускай мене». Формально твір витриманий як «спрощена» розповідь від першої особи головної героїні клона-донора, яка нібито не усвідомлює прихованого змісту описуваних подій власного життя. Завдяки поетиці недомовленостей та евфемізмів роман набуває значення притчевої антиутопії, опосередковано закликаючи до збереження людяності, вірності людині самій собі і готовності жертвувати собою заради інших, не намагаючись відокремитися й відмежуватися від надскладних проблем сучасного багатолікого й мінливого світу.

В останньому, на сьогоднішній день, романі-фентезі «Похований велетень» автор закликає читачів до прощення. Людина завжди намагалася знайти рівновагу. Скільки забути бажано? Скільки запам'ятовування бажано? Питання, які переслідують людство знову і знову. Книга не стверджує, що забуття — це добре або що ми завжди повинні все пам'ятати. Те, що намагався зробити письменник — це захопити емоції звичайних людей, які потрапляють у ці дилеми. Це свого роду дискусія. Звична для його стилю перша особа відійшла на другий план, а сам оповідач тривалий час лишається загадкою, що отримує щемку, елегантну розв'язку наприкінці історії.

Таким чином, творчість К. Ішігуро демонструє продуктивні можливості сучасного літературно-художнього мультикультуралізму й розмаїття поетикальних особливостей його втілення в романах різної жанрової орієнтації, поєднання і взаємодії в них окремих національно-культурних літературних традицій, а відтак творення новітньої синтетичної романної форми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. А. А. Смирнов. Древнеирландский эпос. М.: Худож. лит., 1973. 863 с.
2. А. Гузман. Примечания (Исигуро, К. Ноктюрны). М.: Эксмо, 2012. 238 с.
3. А. Мегилл. Историческая эпистемология. М.: Канон, 2007. 480 с.
4. А. Саруханян. Енциклопедичний словник англійської літератури ХХ століття. М. : Наука, 2005. 541 с.
5. А. Тойнби. Постижение истории. Россия: Академический проект, 2016. 802 с.
6. Б. Катаев. Игра в осколки: Судьбы русской классики в эпоху постмодернизма. М.: Издательство МГУ, 2002. 252 с.
7. В. Вельш. Постмодерн. Генеалогия и значение одного спорного понятия. Москва. Путь. 1992. №1. С. 109-136.
8. В. П. Калыгин. Кельтская космология. Представления о смерти и локализация Иного мира у древних кельтов и германцев. М.: Языки славянской культуры, 2002. 464 с.
9. Г. С. Стовба. Поэтика сновидіння у романі К. Ісігуро «Невтішні». Вісник ХНУ. Серія «Філологія». 2014. №70. С.164-169.
10. Дж. Фаулз. Любовница французского лейтенанта. Россия: Эксмо, 2012. 576 с.
11. Д. Затонский. Модернизм и постмодернизм: Мысли об извечном коловращении изящных и неизящных искусств. Харьков: Фолио, 2000. 256 с.
12. Д. С. Наливайко. Літературознавча імагологія: предмет і стратегії. Літературна компаративістика. К., 2005. Вип. 1. С. 27-44.
13. Е. Н. Белова. Категории «прошлого» и «настоящего» в романной прозе К. Исигуро. Известия ВГПУ. Серия «Филология». 2010. № 2. С. 180–183.
14. Е. Н. Белова. Поэтика романа Кадзуо Исигуро «Не отпускай меня» (к проблеме художественного мультикультурализма):. дисс. на соискание науч. степени к. филол. н. Воронеж, 2012. 160 с.

15. Е. Н. Белова. Проблема судьбы и ответственности в творчестве К.Исигуро и И. Макьюэна: Понимание и искупление. Вест. Пермского ун-та. Сер.: Российская и зарубежная филология. 2011. Вып. 2 14). С.179.
16. Е. Цокур. Искусственные люди: романы Кадзуо Исигуро: веб-сайт. URL: http://zar-literature.ucoz.ru/sovr_roman/iskusstvennye_ljudi-romany_kadzuo_isiguro-cokur_e-.docx (дата звернення: 31.10.2019)
17. Ж. Делез, Ф. Гваттари. Ризома. Париж: Минюи, 1976. URL: <http://tfk1.narod.ru/rizoma.htm> (дата звернення: 31.10.2019).
18. Ж. Деррида. Письмо японскому другу. Москва. Вопросы Философии. 1992. № 4. С. 53-57.
19. И. Г. Лобанов. Влияние японских фильмов на формирование творческой манеры Кадзуо Исигуро. *Orientalia et Classica: Труды института восточных культур и античности*. 2012. Вып. XLIX. С. 406-420.
20. И. Г. Лобанов. Модернистские интенции в творчестве Кадзуо Исигуро. *Соврем. исслед. соц. проблем : электрон. науч. журн*. 2012. №7. С. 1-17.
21. И. П. Ильин. Постмодернизм от истоков до конца столетия: эволюция научного мифа. Москва: Интрада, 1998. 227с.
22. К. Исигуро. Не отпускай меня М.: Эскмо, 2010. 331 с.
23. К. Исигуро. Ноктюрны. Пять историй о музыке и сумерках. Россия: Эскмо, 2010. 272 с.
24. К. Ішігуро. Залишок дня / пер. з англ. Г. Лелів. Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 240 с.
25. К. Ішігуро. Не відпускай мене / пер. з англ. С. Андрухович. Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 336 с.
26. К. Ішігуро. Похований велетень / пер. з англ. Т. Савчинської. Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 376 с.
27. Л. П. Иванова. Имагология с позиций русского языковедения. *Русистика: сб. научных трудов*. 2013. Вып. 12. С. 24-28.
28. Н. Н. Михайлов. Сватовство смерти. Танец над бездной, или Топология пути Воина. М.: Серебряные нити, 2000. 189 с.

29. Н. Ю. Жлуктенко. Ноктюрни Казуо Ішігуро: транспозиція у постмодернізм. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Літературознавчі студії. 2013. Вип. 39(1). С. 367-372.
30. Н. Ю. Жлуктенко. Текстуальні стратегії роману Казуо Ішігуро «Залишок дня». К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2000. С. 89-91.
31. Н. Ю. Жлуктенко. Топос у романах Казуо Ішігуро. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Літературознавчі студії. 2010. Вип. 26. С.191-195.
32. О. А. Джумайло. Английский исповедально-философский роман 1980-2000: Монография. Ростов-на-Дону: Издательство Южного федерального университета, 2011. 320 с.
33. О. А. Павлова. Категории «история» и «память» в романах Дж. М. Кутзее и К. Исигуро. Московский педагогический государственный университет. Знание. Понимание. Умение. 2011. №2. С. 192-197.
34. О. Г. Сидорова. «Английский» роман Казуо Исигуро. Екатеринбург: Изв. Урал. гос. ун-та. 2001. № 21. С.48 – 53.
35. О. Г. Сидорова. Английский язык и конфликт культур в постколониальном романе. Известия уральского государственного университета. Гуманитарные науки. 2003. № 28. С. 139-147.
36. О. Г. Сидорова. Британский постколониальный роман последней трети XX века в контексте литературы Великобритании. Екатеринбург : Изд. Урал.ун-та, 2005. 262 с.
37. О. П. Усенко. Проблема культурного та мовного реімпорту ранніх романів Кадзуо Ішігуро в Японію. Мовні і концептуальні картини світу. Київ. 2013. Вип. 45. С. 255–260.
38. О. П. Усенко. Японський компонент імагологічної проблематики творчості Кадзуо Ішігуро: дис. ... канд. філ. наук: 10.01.05/ Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. Дніпропетровськ, 2014. 240 с.

39. Т. А. Михайлова. Отношение к смерти у кельтов: номинация умирания в гойдельских языках . Представления о смерти и локализация Иного мира у древних кельтов и германцев. М.: Языки славянской культуры, 2002. 464 с.
40. Т. Л. Селитрина. Повествовательные стратегии Кадзуо Исигуро. Мировая литература в контексте культуры : междунар. научн. конф., 12 апр. 2007 г. : сборн. материалов. Пермь, 2007. С. 149–155.
41. У.Эко. Заметки на полях "Имени розы" . Москва: АСТ, 1989. 160 с.
42. Ю. С. Нестеренко. Отражение национальной картины мира в представлениях К. Исигуро о красоте . Пограничные процессы в литературе и культуре: Сб. статей по материалам Международной научной конференции (17-19 апреля 2009 г.). 2009. С. 61-63.
43. Ю. С. Нестеренко. Элементы японской культуры в романе Кадзуо Исигуро «Не отпускай меня». Московский гуманитарный университет, 2015. Вып. № 4. С. 326–334.
44. **A. Parkes. Kazuo Ishiguro's «The Remains of the Day». NY: The Continuum International Publishing Group Inc, 2001. 93 p.**
45. A Vision of the Orient: Texts, Intertexts, and Contexts of Madame Butterfly / ed. by J. Wisenthal and others. Toronto: University of Toronto Press Inc., 2006. 266 p.
46. B. De Mente. Japan Unmasked: The Character and Culture of the Japanese. Singapore: Tuttle, 2013. 245 p.
47. B. King. The New Internationalism: Shiva Naipaul, Salman Rushdie, Buchi Emecheta, Timothy Mo and Kazuo Ishiguro. New York: St Martin's Press, 1991. 193 p.
48. B. Lewis. Kazuo Ishiguro. Manchester: Manchester University Press, 2000. 193 p.
49. B. Shaffer, C. Wong. Conversations with Kazuo Ishiguro. Jackson: University Press of Mississippi, 2008. 230 p.
50. B. Shaffer. Understanding Kazuo Ishiguro. Columbia, SC: University of South Carolina Press, 2008. 160 p.

51. C. Charlwood. National Identities, Personal Crises: Amnesia in Kazuo Ishiguro's *The Buried Giant*. *De Gruyter. Open Cultural Studies*. 2018. №2. P. 25–38
52. Ch. Cheng. Chic Clichés: the Reinvention of Myths and Stereotypes in Kazuo Ishiguro's Novels. *EnterText*. 2006. Vol 5. No 3. P. 148-186.
53. C. Wong. *Kazuo Ishiguro*. Tavistock: Northcote House, 2000. 129 p. 279. Wong C. *Kazuo Ishiguro*. Tavistock: Northcote House, 2000. 129 p.
54. D. Head. *The Cambridge Introduction to Modern British Fiction, 1950–2000*. Cambridge: University Press, 2002. 307 p.
55. D. Hwang. *M. Butterfly*. NY: Penguin Group US, 1993. 112 p.
56. D. Lodge *The Art of Fiction. Illustrated from Classic and Modern Texts*. London: Penguin Books, 1992. 240 p.
57. E. G. Ingersoll. Taking off into the realm of metaphor: Kazuo Ishiguro's «Never Let Me Go» *Studies in the Humanities*: веб-сайт. URL: <https://www.questia.com/read/1G1-172905570/taking-off-into-the-realm-of-metaphor-kazuo-ishiguro-s> (дата звернення: 31.10.2019).
58. E. Lorek-Jezińska. Testimonies of absence: Trauma and forgetting in *The Buried Giant* by Kazuo Ishiguro. *Crossroads. A Journal of English Studies*: веб-сайт. URL: https://www.researchgate.net/publication/323262427_Testimonies_of_absence_Trauma_and_forgetting_in_The_Buried_Giant_by_Kazuo_Ishiguro (дата звернення: 31.10.2019).
59. G. Bo Ekelund. Misrecognizing History: Complicitous Genres in Kazuo Ishiguro's *The Remains of the Day*: веб-сайт. URL: <https://journals.lib.unb.ca/index.php/IFR/article/view/7801/8858> (дата звернення: 31.10.2019).
60. Gr. Swift. *Kazuo Ishiguro (An interview)*. *Bomb*: веб-сайт. URL: <https://bombmagazine.org/articles/kazuo-ishiguro/> (дата звернення: 31.10.2019)
61. H. Lee. *Quiet Desolation*. *New Republic*. 1990. № 110. 1990), P. 36-39.

62. H. Murakami. *To Translate and to Be Translated. A Wild Haruki Chase: Reading Murakami Around the World* [compl. and transl. by The Japan Foundation]. CA: Stone Bridge Press, 2008. P. 25-31.
63. I. H. Hassan. *The Culture of Postmodernism*. USA: Theory, Culture & Society, 2002. 224 p.
64. I.H. Hassan. *The Dismemberment of Orpheus: Toward a Postmodern Literature*. USA: University of Wisconsin Press, 1982. 315 p.
65. I. H. Hassan. *The Postmodern Turn: essays in postmodern theory and culture*. USA: Ohio State University Press, 1987. 267 p.
66. J. Kristeva. *Semiotikè: Recherches pour une sémanalyse*. Paris: Editions du Seuil, 1969. 319 p.
67. J. M. Lang. *Public Memory, Private History: Kazuo Ishiguro's The Remains of the Day*. Northwestern University. 2000. №29. P. 55-61.
68. J. Rothfork. *Zen Comedy in Postcolonial Literature: Kazuo Ishiguro's "The Remains of the Day"*. University of Manitoba. *Mosaic: A Journal for the Interdisciplinary Study of Literature*. 1996. №3. P. 79-102
69. Kazuo Ishiguro: 'There is a slightly chilly aspect to writing fiction'. *The Telegraph*: веб-сайт. URL: <https://www.telegraph.co.uk/books/authors/kazuo-ishiguro-countries-have-got-big-things-buried/> (дата звернення: 31.10.2019).
70. Kazuo Ishiguro thinks his fantasy novel is not a fantasy novel. Are we bothered? *The Guardian*: веб-сайт. URL: <https://www.theguardian.com/books/booksblog/2015/mar/05/kazuo-ishiguro-the-buried-giant-fantasy-novel> (дата звернення: 31.10.2019).
71. K. Ishiguro. *An Artist of the Floating World*. UK: Faber and Faber, 1986. 206 p.
72. K. Ishiguro. *A Pale View of Hills*. UK: Faber and Faber, 1982. 192 p.
73. K. Ishiguro. *Early Japanese Stories*. London: Belmond Press, 2000. 74 p.
74. K. Ishiguro, K. Oe. *The Novelist in Today's World: A Conversation*. UK: Duke University Press, 1993. P. 164-175.
75. K. Ishiguro. *Never Let Me Go*. UK: Faber and Faber, 2005. 288 p.

76. K. Ishiguro. *Nocturnes: Five Stories of Music and Nightfall*. UK: Faber and Faber, 2009. 221 p.
77. K. Ishiguro. *The Buried Giant*. UK: Faber and Faber, 2015. 345 p.
78. K. Ishiguro. *The Remains of the Day*. UK: Faber and Faber, 1989. 245 p.
79. K. Ishiguro. *The Unconsoled*. UK: Faber and Faber, 1995. 535 p.
80. K. Ishiguro. *When We Were Orphans*. UK: Faber and Faber, 2000. 313 p.
81. M. Marrouchi. *Wait upon Ishiguro, Englishness, and Class*. Las Vegas: University of Nevada. 2013. Vol. 15. №2. P. 2-8.
82. N. Browne. *The Undergoing of the Other Woman: Madame Butterfly in the Discourse of American Orientalism* / Nick Browne. New Brunswick, NY: Rutgers University Press, 1996. P. 227-257.
83. P. D. Matheus. *Variations on a Theme : Performing Ishiguro's «The Unconsoled»*. *Interactions*. 2005. Vol. 14.2. P. 77–89.
84. P. Iyer *Kazuo Ishiguro (Interviewed by Pico Iyer)*. USA: The Lannan Foundation, 1996. 995 p.
85. R. Davis. *Imaginary Homelands Revisited in the Novels of Kazuo Ishiguro*. *Miscelanea*. 1994. Vol. 55. P. 139-154.
86. R. Pannwitz. *Die Krisis der europaeischen Kultur*. Nürenberg: Nürenberg H. Carl, 1917. 284 p.
87. S. Borowska-Szerszun. *The giants beneath: Cultural memory and literature in Kazuo Ishiguro's The Buried Giant*?. Poland: University of Białystok: веб-сайт. URL:https://www.researchgate.net/publication/321373125_The_giants_beneath_Cultural_memory_and_literature_in_Kazuo_Ishiguro's_The_Buried_Giant (дата звернення 31.10.2019).
88. Sh. Ma. *Kazuo Ishiguro's Persistent Dream for Postethnicity: Performance in Whiteface*. *Post-identity*. 1999. Vol. 2. P. 71-88.
89. S. Hunnewell. *An Interview with Kazuo Ishiguro*. *The Art of Fiction*: веб-сайт. URL: <http://www.theparisreview.org/interviews/5829/the-art-of-fiction-no-196-kazuo-ishiguro> (дата звернення: 31.10.2019).

90. S. Sandhu. The hiding place. The Telegraph: веб-сайт. URL: <https://www.telegraph.co.uk/culture/books/3638246/The-hiding-place.html> (дата звернення: 31.10.2019).
91. S. Wai-chew. Kazuo Ishiguro. London – New York: Routledge, 2010. 187 p.
92. T. Christensen. Kazuo Ishiguro and Orphanhood. The Anachronist. 2007-2008. Vol. 13. P. 202-216.
93. U. K. Le Guin. Are they going to say this is fantasy? URL: <https://bookviewcafe.com/blog/2015/03/02/are-they-going-to-say-this-is-fantasy/> (дата звернення: 31.10.2019)
94. W. Drag Elements of the Dreamlike and the Uncanny in Kazuo Ishiguro's «The Unconsoled». Stiles of Communication. 2010. No. 2. P. 31–40.
95. W. Gass. Philosophy and the Future of Fiction. Vol. 1: Iss. 2 , Article 3 : веб-сайт. URL: <https://surface.syr.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1037&context=suscholar> (дата звернення: 31.10.2019).
96. Why Nobel Prize winner Kazuo Ishiguro used dragons and pixies to explore history. DW. Made for minds: веб-сайт. URL: <https://www.dw.com/en/why-nobel-prize-winner-kazuo-ishiguro-used-dragons-and-pixies-to-explore-history/a-18723517> (дата звернення: 31.10.2019).
97. W. Sim. Globalization and Dislocation in the Novels of Kazuo Ishiguro. PhD thesis, University of Warwick. 2002. 412 p.
98. W. Sim. Kazuo Ishiguro. London; New York: Routledge, 2010. 187 p.
99. Y. Hsiao. Imagining the Contour: Japaneseness in the Fiction of Haruki Murakami and Kazuo Ishiguro. Japan: Yu-lun Hsiao, 2010. 75 p.